

**Staben
Tobias Wistrand**

Äldrenämnden

Avslut Unga resurspersoner

Sammanfattning

Äldrenämnden beslutade år 2015 att insatsen "Unga resurspersoner" skulle införas på kommunens vård- och omsorgsboenden. I samband med nämndens beslut angavs nedan syftesformulering:

Syftet med insatsen är att

- *skapa en aktivare fritid för de äldre tillsammans med ungdomar.*
- *ge ungdomar en ingång i arbetslivet genom ett första extrajobb och på sikt skapa en rekryteringsbas för vikariat och fasta tjänster.*
- *ge ungdomarna en inblick i vårdsektorn som framtida arbetsplats och inspirera dem till en framtida karriär där.*

I enlighet med genomförd upphandling har företaget Ung Omsorg med start november 2015 bedrivit verksamhet på kommunens omsorgsboenden.

Verksamheten har inneburit att ungdomar i 15-årsåldern besökt boendena på helger för att genomföra sociala aktiviteter utan vårdinslag såsom exempelvis bingo, korsord, promenader, allsång och bakning.

Sista förlängningsperiod i avtalet med Ung Omsorg löper ut 2019-07-30. Inför beslut om eventuell ny upphandling har uppföljning av verksamheten gjorts.

Uppföljningen vittnar om många positiva möten mellan ungdomarna och de äldre. Deltagande ungdomar värdesätter även den arbetslivserfarenhet som medverkan i Ung Omsorgs verksamhet har inneburit för dem.

Samtidigt har det uppskattade behovet av Ung Omsorgs aktiviteter på de somatiska avdelningarna varit begränsad. De boende där har i stor utsträckning föredragit andra typer av aktiviteter som boendena erbjuder samt umgänge med övriga boende eller anhöriga.

På avdelningar för personer med demenssjukdom bedöms behovet vara större av den typ av aktiviteter som Ung Omsorg erbjuder. Merparten av enheterna har dock inte bedömt värdet av genomförda aktiviteter som så stort att en fortsättning till avtalslut varit motiverad. Mot bakgrund av detta och eftersom ingen av enhetscheferna ser ekonomiska förutsättningar att prioritera en fortsättning av insatsen Unga resurspersoner, föreslås insatsen avslutas efter utgången av sista förlängningsperioden, d.v.s. 2019-07-30.

Bakgrund

Äldrenämnden beslutade år 2015 att insatsen "Unga resurspersoner" skulle införas på kommunens vård- och omsorgsboenden. I samband med nämndens beslut angavs nedan syftesformulering:

Syftet med insatsen är att

- *skapa en aktivare fritid för de äldre tillsammans med ungdomar.*
- *ge ungdomar en ingång i arbetslivet genom ett första extrajobb och på sikt skapa en rekryteringsbas för vikariat och fasta tjänster.*
- *ge ungdomarna en inblick i vårdsektorn som framtida arbetsplats och inspirera dem till en framtida karriär där.*

I enlighet med genomförd upphandling inledde företaget Ung Omsorg verksamhet på kommunens omsorgsboenden i november 2015. Detta till en timersättning som vid avtalsstart uppgick till 212 kr. Ersättningen har årligen justerats och uppgår i nuläget till 221,60 kr per timme.

Verksamheten har inneburit att ungdomar i 15-årsåldern besökt boendena på helger för att genomföra sociala aktiviteter utan vårdinslag såsom exempelvis bingo, korsord, promenader, allsång och bakning.

Volymen beräknades vid avtalsskrivning till ca 3000 timmar per år. Under 2016 utfördes ca 2670 timmar till en kostnad som totalt uppgick till ca 571 tkr. År 2017 var antalet utförda timmar ca 2200 och totalkostnaden var ca 489 tkr. Perioden 2018-01-01 – 2018-10-30 har ca 1150 timmar utförts till en sammanlagd kostnad som uppgår till ca 251 tkr.

Fr.o.m. 2018 tillfaller kostnaden respektive boendeenhet.

Äldrenämnden har valt att nyttja samtliga förlängningsoptioner av avtalet med Ung Omsorg. Den sista förlängningsperioden pågår t.o.m. 2019-07-30 och därefter upphör avtalet utan föregående uppsägning. Äldrenämnden har därmed att ta ställning till om insatsen "Unga resurspersoner" åter ska upphandlas eller om avveckling ska ske efter utgången avtalstid. Av denna anledning presenteras resultatet av en uppföljning av insatsen vilken utgår

från intervjuer med boendenas berörda enhetschefer avseende erfarenheterna av Ung Omsorgs verksamhet.

Som del av uppföljningen har även Ung Omsorgs styrelseordförande intervjuats och en sms-enkät har skickats ut till de ca 100 ungdomar som tidigare har varit verksamma i Ung Omsorgs verksamhet i Haninge. I enkäten har ungdomarna ombetts redogöra för i vilken grad de anser att erfarenheter från Ung Omsorg har hjälpt dem att hitta andra extrajobb, samt i vilken grad de numera är verksamma inom vård- och omsorgsverksamhet.

Uppföljning

Erfarenheter från enheterna

Inledningsvis bedrevs Ung Omsorgs verksamhet enbart på boendenas somatiska avdelningar och på äldreförvaltningens s.k. träffpunkter där olika typer av aktiviteter anordnas för äldre. Avdelningar för personer med demenssjukdom var däremot undantagna i enlighet med en överenskommelse mellan fackföreningen Kommunal och arbetsgivarparten.

2016-04-13 nåddes en ny överenskommelse mellan parterna som innebar motsatsen, nämligen att Ung Omsorg *enbart* skulle vara verksamt på avdelningar för demenssjuka. Förändringen gjordes eftersom nyttan av Ung Omsorgs verksamhet bedömdes kunna bli störst gentemot personer med demenssjukdom. På de somatiska avdelningarna och på träffpunkterna har Ung Omsorg betraktas som ett berikande inslag. Mötet mellan generationer har upplevts som någonting positivt av båda parter. Intervjuade enhetschefer anger dock att boende på de somatiska avdelningarna har visat ett begränsat intresse att delta i Ung Omsorgs aktiviteter. Många av dem har stor möjlighet att aktivera sig själva, umgås med andra boende eller anhöriga och tillgodogöra sig andra typer av aktiviteter som anordnas kring boendena.

Ung Omsorgs verksamhet avslutades 2016 på träffpunkterna och år 2017 på de somatiska avdelningarna.

Erfarenheten har överlag varit att de boende på avdelningar för demenssjuka har haft större utbyte av Ung Omsorgs aktiviteter än vad som var fallet på somatiska avdelningar och träffpunkter. Personer med demenssjukdom har överlag mindre möjligheter att aktivera sig själva. Den bedömda nyttan av Ung Omsorg har dock varierat mellan olika boendeenheter.

Inom Hagagårdens enheter för demenssjuka personer har erfarenheterna varit mest positiva. Ung Omsorgs verksamhet fortlöper där t.o.m. utgången av avtalets sista förlängningsperiod, d.v.s. t.o.m. 2019-07-30. Enhetscheferna beskriver en stor motivation att delta i Ung Omsorgs aktiviteter. Såväl personal som de boende har engagerats och det finns en positiv erfarenhet av mötet med personer från en annan generation som inte tillhör den ordinarie personalen.

Övriga intervjuade enhetschefer delar bilden att Ung Omsorgs närvaro på enheterna har medfört värdefulla möten mellan generationer vilket har uppskattats av de boende. Nyttan av aktiviteterna har dock inte bedömts tillräcklig för att motivera kostnaderna för en fortsättning och Ung Omsorgs verksamhet har därmed avslutats på enheterna redan i början av år 2018. Den genomgående upplevelsen på dessa boendeenheter är att den egna personalen behövt vara mer delaktig i genomförandet av aktiviteterna än vad som varit förhoppningen. Hur väl aktiviteterna har fungerat beskrivs som varierande beroende av vilka ungdomar som medverkat och i flera fall har ungdomar behövt betydande stöd från personalen för att etablera en kontakt med de demenssjuka. Eftersom Ung Omsorgs verksamhet har pågått under helgtid har personalens medverkan inneburit en viss ansträngning för enheterna. Detta eftersom enheternas egen personal är begränsad under helgerna, inte minst vad gäller HSL-personal och assistenter. Det har vidare framförts att Ung Omsorgs aktiviteter med fördel hade kunnat vara mer individanpassade. Istället för en standardiserad längd som uppgår till 2-timmar per pass, skulle en del boende haft glädje av kortare pass med större anpassning efter person och dagsform.

Ungdomarnas erfarenheter

Insatsen Unga resurspersoner har inte enbart syftat till att berika de äldres tillvaro. Ett syfte har även varit att ge ungdomar en ingång i arbetslivet och att inspirera till en framtida karriär inom äldreomsorgen. De ungdomar som har varit verksamma inom Ung Omsorg värdesätter erfarenheterna från mötet med de äldre. Detta beskrivs som någonting roligt som i de flesta fall har mött uppskattning från de äldre och som ungdomarna dessutom hoppas kan leda till ökade möjligheter till framtida arbete. Merparten av ungdomarna uppger att deras inställning till arbete inom äldreomsorgen har blivit mer positiv genom deltagandet i Ung Omsorgs verksamhet.

De ca 100 ungdomar som tidigare har deltagit i Ung Omsorgs verksamhet i Haninge har i början av november 2018 getts möjlighet att besvara en sms-enkät. I enkäten har de ombetts redogöra för i vilken grad de anser att erfarenheten från Ung Omsorg har hjälpt dem att hitta andra extrajobb, samt i vilken grad de i nuläget är verksamma inom vård- och omsorgsverksamhet. Ca en tredjedel av ungdomarna besvarade enkäten och av dem angav ca 30 procent att de antingen studerar eller jobbar extra inom vård och omsorgsverksamhet. Drygt hälften av de svarande anger att erfarenheten från Ung Omsorg har hjälpt dem att hitta andra extrajobb.

Boendeenheternas fortsatta förutsättningar för sociala aktiviteter och generationsutbyten

Varken Hagagårdens enheter för demenssjuka personer eller någon av de övriga boendeenheterna ser någon möjlighet att prioritera kostnader för en fortsatt verksamhet i likhet med den som Ung Omsorg driver. Däremot kommer samtliga enheter även fortsatt använda befintlig personal för medverkan i olika typer av sociala aktiviteter som anordnas för de boende.

Under december 2017 har tillsvidareanställda deltidsarbetande undersköterskor och vårdbiträden inom äldreförvaltningen getts möjlighet att utöka sin tjänstgöringsgrad till heltid. Utfallet avseende vård- och omsorgsboendena totalt är att 67 medarbetare övergått från deltids- till heltidstjänst. Merparten av dem hade dessförinnan en tjänstgöringsgrad som uppgick till 50 -75%. Den sammanlagda utökningen av tjänstgöringsgraden motsvarar 11 heltidstjänster sammanlagt på vård- och omsorgsboendena.

De medel för omställningen till heltidsanställningar som har tillförts äldreförvaltningen uppgår till ca 1,2 miljoner kr. Omställningen till heltidsanställningar behöver hanteras ekonomiskt av enheterna. En förutsättning för långsiktig finansiering är att heltidsanställningar leder till minskat nyttjande av timavlönad personal och en minskning av mer- och övertid.

Redan i nuläget erbjuds ett relativt stort utbud av sociala aktiviteter som utförs i egen regi och utökningen av antalet heltidsanställda bidrar till bedömningen att den egna personalen bör nyttjas för den typ av insatser där Ung Omsorg hittills har medverkat. Därutöver kommer även fortsättningsvis aktiviteter ske i samverkan med exempelvis Svenska kyrkan och ideella organisationer såsom Röda Korset.

Som anges ovan har mötet mellan generationer beskrivits som det mest positiva inslaget i Ung Omsorgs verksamhet. Detta är någonting som inte kan kompenseras genom de aktiviteter som utförs av den egna personalen. Till övriga utbyten som skett mellan de äldre och yngre hör boendeenheters mottagande av praoelever och besök från förskola. Enheter tar även emot ungdomar för feriearbete sommartid. Förhoppningen är att boendena även framöver kommer finna former för utbyte mellan generationsgränser som är förenliga med övriga prioriteringsområden i verksamheten.

Sammantagen bedömning

Vid en bedömning av uppföljningsresultatet bör betonas att under avtalsperioden har många positiva möten skett mellan ungdomarna och de äldre samt att deltagande ungdomar värdesätter den arbetslivserfarenhet som medverkan i Ung Omsorgs verksamhet har inneburit för dem.

Samtidigt har det uppskattade behovet av Ung Omsorgs aktiviteter på de somatiska avdelningarna varit begränsat. De boende där har i stor utsträckning föredragit andra typer av aktiviteter som erbjuds kring boendena samt umgänge med övriga boende eller anhöriga.

På avdelningar för personer med demenssjukdom bedöms behovet vara större av den typ av aktiviteter som Ung Omsorg erbjuder. Merparten av enheterna har dock inte bedömt värdet av genomförda aktiviteter som så stort att en fortsättning till avtalsslut varit motiverad. Mot bakgrund av detta och eftersom ingen av enhetscheferna ser ekonomiska förutsättningar att prioritera en fortsättning av insatsen Unga resurspersoner, föreslås insatsen avslutas efter utgången av sista förlängningsperioden, d.v.s. 2019-07-30.